

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP – 4101-010-02/2014

P/14/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/107 – Działanie ośrodków pomocy społecznej w zakresie rozpoznawania i monitorowania sytuacji społecznej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Andrzej Borowski, upoważnienie do kontroli nr 90776 z dnia 26 czerwca 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubszy, ul. Szkolna 1a ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Pacak – kierownik Ośrodka (od 1 lipca 1990 r.) (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości² działalność jednostki w objętym kontrolą zakresie.

OPS podejmował działania w celu rozpoznania na terenie Gminy³ sytuacji społecznej oraz osób kwalifikujących się do udzielania wsparcia, w ramach zadań pomocy społecznej wykazanych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2004-2014⁴. W Strategii tej nie uwzględniono jednak niektórych elementów wymaganych art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵.

Przygotowywane w kontrolowanej jednostce projekty *Ocen zasobów pomocy społecznej*, sporządzane były w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, a następnie przekazywane do zatwierdzenia przez Radę Gminy⁶.

Ośrodek posiadał wiedzę o podmiotach działających na terenie Gminy, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, jednak nie od wszystkich pozyskiwał informacje o osobach mogących korzystać ze wsparcia. Zakres współpracy Ośrodka z organami administracji rządowej i samorządowej, organizującymi lub współorganizującymi pomoc społeczną był szeroki i obejmował m.in. pracę socjalną, współdziałanie w udzielaniu pomocy w różnych formach, w tym obejmujących poradnictwo medyczne, prawne, psychologiczne, pomoc związaną z przemocą i uzależnieniami, a także sprawami zawodowymi.

Pomimo zatrudnienia w Ośrodku pracowników socjalnych w mniejszej liczbie niż stanowi wymóg art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, tj. trzech zamiast pięciu, praca socjalna była wykonywana i dokumentowana prawidłowo. Wynikało to z odpowiednich kwalifikacji, dużego zaangażowania, wieloletniego doświadczenia, jak też zwiększonego nakładu pracy tych osób, co potwierdziły m.in. wyniki przeprowadzonego w tej grupie badania ankietowego. Pracownicy socjalni podejmowali szereg działań w zakresie diagnozowania i monitorowania osób potrzebujących,

¹ Dalej: Ośrodek lub OPS,

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna,

³ Dalej: Gmina,

⁴ Dalej: Strategia,

⁵ Dz. U. z 2013 r. poz. 182 ze zm. dalej: ustawa o pomocy społecznej,

⁶ Dalej: Rada,

co znalazło potwierdzenie w drugim badaniu ankietowym, przeprowadzonym na próbie 20 osób, beneficjentów pomocy społecznej.

W kontrolowanym okresie Ośrodek udzielił pomocy społecznej dla 904 osób, z tego na podstawie wniosku złożonego przez strony 869 (96,1%) osobom, a z urzędu 35 osobom (3,9%). Niektóre formy pomocy społecznej, określone w art. 17 i 18 ustawy o pomocy społecznej, nie były udzielane, co m.in. mogło być spowodowane brakiem wypełnienia obowiązku upowszechnienia pełnej i rzetelnej informacji w tym zakresie, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej⁷ Urzędu Gminy. Powyższe naruszało art. 6 ust. 1 pkt 2 lit c i pkt 3 lit d ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁸.

Porozumienie zawarte na podstawie art. 50 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁹ z Powiatowym Urzędem Pracy w Brzegu¹⁰, było realizowane zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami, co zapewniło sprawną wymianę informacji dotyczących osób bezrobotnych i korzystających jednocześnie z pomocy społecznej oraz przyczyniło się m.in. do ustalenia osób wymagających wsparcia we wskazanych w porozumieniu formach aktywizacji. Potrzebę takiej współpracy uzasadniały odpowiedzi ankietowanych, którzy za jedną z najważniejszych przyczyn swego ubóstwa podawali bezrobocie.

Stwierdzono natomiast, że Kierownik Ośrodka, pomimo iż Statut Ośrodka¹¹ nakładał na tą jednostkę realizację zadań własnych gminy oraz zadań zleconych dotyczących pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i innych zadań wynikających z przepisów szczegółowych, nie podjęła działania w celu przygotowania projektu uchwały określającej szczegółowe warunki i tryb przyznawania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie, o której mowa w art. 43 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej.

---

⁷ Dalej: BIP.

⁸ Dz. U. z 2014 r., poz. 782.

⁹ Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zm., dalej: ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

¹⁰ Dalej: PUP.

¹¹ Z dnia 30 czerwca 2006 r., dalej: Statut.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania podejmowane przez OPS w celu rozpoznania sytuacji społecznej oraz określenia populacji osób kwalifikujących się do udzielania im wsparcia ze strony OPS

Opis stanu faktycznego

1.1. W Ośrodku nie było dokumentów związanych bezpośrednio z podejmowanymi (realizowanymi) działaniami mającymi na celu zbudowanie systemu monitorowania i diagnozowania oraz identyfikacji potrzeb w zakresie wsparcia i pomocy społecznej na obszarze Gminy. Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że *ustawa o pomocy społecznej nie nakładała na gminy obowiązku tworzenia systemu monitorowania i diagnozowania oraz identyfikacji poszczególnych problemów społecznych w gminie. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej współpracując, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi. Ośrodek od lat podejmuje współpracę z ww. organizacjami w zakresie problemów społecznych mieszkańców Gminy. Wieloletnie doświadczenia współpracy pozwoliło na wypracowanie odpowiedniego modelu działania w udzielaniu pomocy społecznej potrzebującym. Gmina jest małą gminą i występujące problemy społeczne takie jak: bezrobocie, niepełnosprawność, patologie społeczne są znane pracownikom socjalnym, którzy na co dzień się z nimi spotykają. Ponadto Kierownik, w sprawie regulacji ustawowych dotyczących pomocy społecznej wyjaśniła, że:*

- *wskazaniem byłoby powołanie koordynatora zadań związanych z funkcjonowaniem polityki społecznej w gminie, co z pewnością ułatwiłoby sprawniejszą realizację wszystkich zadań, systematyczny nadzór nad tymi zadaniami, lepszą współpracę pomiędzy wszystkimi jednostkami realizującymi zadania pomocy społecznej,*
- *odnośnie sposobu i metod efektywnego diagnozowania sytuacji społecznej byłoby wskazane ujednoczenie ich i opracowanie dla wszystkich jednostek standardów w tym zakresie,*
- *pilnego uregulowania wymaga określenie zasad współpracy i wymiany informacji w szczególności pomiędzy podmiotami podlegającymi różnym szczeblom administracji samorządowej, tj. ops, pcpr, pup i rops. Z doświadczeń tuż. Ośrodka wynika, iż najlepiej organizowane są formy współpracy z powiatowym urzędem pracy. Działania te zostały w sposób naturalny wypracowane z uwagi na częstą współpracę z tą instytucją na rzecz osób bezrobotnych,*
- *zbudowanie systemu zintegrowania informacji o osobach potrzebujących i dokonywanie jego analizy znacznie ułatwiłoby diagnozowanie środowiska, spowodowałoby szybsze i skuteczniejsze dotarcie do osób potrzebujących wsparcia ze strony różnych instytucji działających w obszarze pomocy społecznej zarówno w gminie jak i w powiecie,*
- *określenie wyspecjalizowanych podmiotów posiadających odpowiednie kwalifikacje i narzędzia do dokonywania analiz i diagnoz sytuacji społecznej, z pewnością spowodowałoby wzrost rzetelności i profesjonalizmu opracowywanych analiz. Jednakże istnieje obawa, iż działanie te zmonopolizuje rynek, a tym samym wzrosną koszty opracowania tych dokumentów. Wiele gmin już boryka się z problemami finansowymi, co powoduje, że dokumentacja ta jest opracowywana we własnym zakresie, bez ponoszenia dodatkowych kosztów finansowych.*

(akta kontroli str. 90-91, 361-364)

1.2. Zgodnie ze Statutem Ośrodka do jego zadań należało m.in. prowadzenie badań oraz dokonywanie analizy i oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, w celu ustalenia rozmiarów potrzeb w tym zakresie w skali rocznej. Stosownie do wymogów art. 16a ust 1 ustawy o pomocy społecznej Ośrodek za lata 2012 i 2013, w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej opracował *Oceny zasobów pomocy społecznej*, w terminie umożliwiającym ich przedstawienie Radzie Gminy¹² do zatwierdzenia do 30 kwietnia danego roku. Oceny przygotowane zostały z uwzględnieniem zasobów określonych w art. 16a ww. ustawy, obejmujących w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej. W ocenie tej ujęto korzystających z pomocy społecznej według rodzajów udzielanej pomocy i wysokości poniesionych wydatków. Ponadto przy dokonywaniu oceny korzystano z analizy zjawisk przedstawianych przez pracownika socjalnego OPS. Rada przedłożone oceny przyjęła – za rok 2012 w dniu 4 kwietnia 2013 r.¹³, a za rok 2013 w dniu 22 maja 2014 r.¹⁴. W ocenie tej nie wykorzystywano danych pochodzących od innych podmiotów i nie zlecano takim podmiotom przeprowadzenia badań na rzecz właściwego zdiagnozowania problemów społecznych (np. instytutom socjologii uczelni wyższych, dysponującym odpowiednimi narzędziami i doświadczeniem w przeprowadzaniu badań).

(dowód: akta kontroli str. 5-89)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie OPS w kontekście zgodności jej postanowień z przepisami art. 16b ustawy o pomocy społecznej

Opis stanu
faktycznego

2.1. Rada uchwałą nr XXII/224/2004 z dnia 3 grudnia 2004 r. przyjęła *Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004-2014*¹⁵. Projekt Strategii opracowany został przez pracowników Ośrodka, zgodnie z zapisami Statutu (§ 6 pkt 1), na podstawie posiadanego rozpoznania i wyników bieżącego monitorowania sytuacji społecznej przez pracowników socjalnych, jak też współpracy, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi. Przy opracowywaniu tego dokumentu wykorzystywano dane zawarte w sprawozdaniach rocznych MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach, z Informacji półrocznych i rocznych z działalności Ośrodka składanych Wójtowi Gminy oraz z danych systemu informatycznego POMOST. W trakcie kontroli nie przedłożono dokumentów potwierdzających przeprowadzenie stosownych badań środowisk zagrożonych. Strategia zawierała m.in.:

- diagnozę sytuacji społecznej, gdzie określono podstawowe dane demograficzne Gminy z uwzględnieniem rozwoju zaludnienia z podziałem na mężczyzn i kobiety, oraz liczbę ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Zawarto również identyfikację przyczyn ubóstwa wykorzystując wyniki badań Regionalnego Ośrodka

¹² Dalej: Rada.

¹³ Uchwała XXXV/222/2013 Rady Gminy Lubsza z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie przyjęcia oceny zasobów pomocy społecznej w Gminie Lubsza w 2012 r.

¹⁴ Uchwała XLV/327/2014 Rady Gminy Lubsza z dnia 22 maja 2014 r. w sprawie przyjęcia oceny zasobów pomocy społecznej w Gminie Lubsza w 2013 r.

¹⁵ Uchwała Nr XXII/224/2004 Rady Gminy z dnia 3 grudnia 2004 r.

Polityki Społecznej w Opolu oraz wskazano, iż w powiecie brzeskim Gmina posiadała najwyższe zagrożenie ubóstwem i najniższy wskaźnik rozwoju. Analiza tych danych pozwoliła określić przyczyny najczęstszych powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a mianowicie: bezrobocie¹⁶, niepełnosprawność, długotrwała choroba, rodziny niepełne i wielodzietne, patologie społeczne (nadużywanie alkoholu, narkomania wśród dzieci i młodzieży) i przemoc w rodzinie. Stopa bezrobocia w Gminie w stosunku do ludności czynnej zawodowo na 31 grudnia 2003 r. wynosiła 32% (1 087 osób) i była najwyższa w powiecie brzeskim. Dla porównania na 30 kwietnia 2014 r. stopa bezrobocia w Gminie szacunkowo wynosiła 18,9% (638 osób)¹⁷, a w powiecie brzeskim 21,1%, natomiast w województwie opolskim 14,3%. Udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy szacunkowo wynosił 13,5-14,5% całej populacji ludności Gminy;

- kierunki transformacji systemu pomocy społecznej w Gminie na lata 2004-2014. Za działania priorytetowe uznano: zabezpieczenie w skali regionu podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin, zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rozwoju samoorganizacji społecznej i różnorodnych form samopomocy, rozwój infrastruktury społecznej na terenie Gminy, wspieranie organizacji pożytku publicznego i przekazywanie im części zadań publicznych, rozwój nowych form pracy socjalnej oraz rozwój i wspieranie kształcenia do profesji socjalnych. W zakresie infrastruktury pomocy społecznej wskazano na konieczność dostosowania struktury istniejących jednostek do istotnych problemów lokalnej społeczności. Prognozując w Strategii zmiany, wskazano na potrzebę zwiększenia koncentracji pracowników socjalnych na rozwijaniu pracy indywidualnej z osobami (podopiecznymi) wymagającymi udzielenia pomocy, potrzebę zabezpieczenia odpowiedniej ilości mieszkań socjalnych dla najuboższych grup mieszkańców Gminy, organizowania ognisk wychowawczych, świetlic i klubów środowiskowych dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo oraz organizowanie klubów integracji społecznej. Zadania te powinny być realizowane przy szczególnej współpracy z organizacjami pozarządowymi, które w znacznym stopniu miały wspierać i uzupełniać w działaniach pomocy społecznej.

W Strategii nie zawarto elementów wprowadzonych od 3 maja 2011 r. na podstawie przepisu art. 16b ust. 2 pkt 2 ustawy *o pomocy społecznej* dotyczących zawarcia prognozy zmian w zakresie objętym Strategią, jak też określonych w pkt 3 lit. a, c i d tego artykułu, dotyczących określenia: celów strategicznych projektowanych zmian, sposobu realizacji strategii i jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań.

(dowód: akta kontroli str. 95-112)

2.2. Kontrola realizacji przyjętych w Strategii zadań wykazała, że pomimo braku w Strategii zapisów dotyczących: monitorowania zawartych w niej zadań, obowiązku weryfikacji zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków, kontroli postępu prac związanych z realizacją działań, aktualizacji tego dokumentu uwzględniającej zachodzące zmiany (np. w stanie prawnym lub organizacyjnym), zadania w poszczególnych priorytetowych kierunkach były realizowane. I tak:

- w zakresie mieszkań komunalnych i socjalnych, w latach 2006-2009 Gmina zrealizowała adaptację 14 budynków z przeznaczeniem na mieszkania komunalne

¹⁶ Bezrobocie na dzień 31 grudnia 2003 r. dla powiatu brzeskiego wynosiło 29,1%, a dla Gminy Lubsza 32,0%, natomiast w kwietniu 2014 r. bezrobocie w powiecie brzeskim wynosiło 21,1%.

¹⁷ W związku z tym iż GUS nie podaje wysokości stopy bezrobocia dla gmin, przyjęto na podstawie ilości bezrobotnych na dzień 30 kwietnia 2014 r. dla Gminy – 638 osób szacunkowo stopę bezrobocia dla Gminy w wysokości 18,8% (z porównania ilości bezrobotnych określonych w Strategii na 31 grudnia 2003 r. – 1 087 osób z ilością bezrobotnych z 30 kwietnia 2014 r. – 638 osób).

i socjalne. Na koniec czerwca 2014 r. Gmina posiadała 33 lokale mieszkalne (28 komunalnych i pięć socjalnych),

(dowód: akta kontroli str. 109,135-136)

- w zakresie wprowadzenia systemu wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży, zapewniono funkcjonowanie ognisk wychowawczych, świetlic i klubów środowiskowych. Działania te realizowane były przez Gminny Ośrodek Kultury w Lubszy, a także Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” (cztery funkcjonujące na terenie Gminy), Ochotnicze Straże Pożarne zrzeszające siedem młodzieżowych drużyn pożarniczych (m.in. poprzez udział w zawodach i uroczystościach lokalnych). Ponadto Stowarzyszenie „Tarnowiec Wczoraj, Dziś i Jutro” organizowało wystawy, festyny, akcje wakacyjne pod hasłem „zobacz co masz na strychu”, ferie zimowe, zabawy itp.

(dowód: akta kontroli str. 110, 113-126)

- podjęta przez Gminę inicjatywa utworzenia na szczeblu powiatu brzeskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej nie znalazła poparcia pozostałych gmin. W okresie objętym kontrolą utworzono natomiast dwa Punkty konsultacji ds. uzależnień od alkoholu, narkotyków i przemocy, gdzie w 2012 r. udzielonych zostało 130 porad, a w 2013 r. 157 takich porad;

(dowód: akta kontroli str.137-139)

W okresie obowiązywania Strategii, w latach 2000-2008 przy Ośrodku funkcjonował Klub Integracji Społecznej, w którym pośród zgłaszających się osób bezrobotnych prowadzone były rozmowy i kursy kwalifikacyjne, umożliwiające zdobycie uprawnień w danej dziedzinie np. specjalistycznych kursów spawanie stali nietypowych. W 2004 r. w wyniku działalności tego Klubu pracę podjęło 178 osób, a w 2005 r. 110 osób. W 2006 r. Klub Integracji Społecznej otrzymał z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotacje w wysokości 15 tys. zł w ramach programu *Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – Prace społecznie użyteczne – dobra praktyka gminy*, co umożliwiło zatrudnienie w zakładach 23 osoby miesięcznie. W 2007 roku pracę w ramach kursów kwalifikacyjnych organizowanych przez Klub Integracji Społecznej podjęła w różnych zakładach 129 osób, a w 2008 r. 68 osób.

(dowód: akta kontroli str. 130-134)

Wójt Gminy poinformował dodatkowo o priorytetowych kierunkach działań podejmowanych w ramach realizacji Strategii, które dotyczyły:

- pomocy dziecku w rodzinie (pkt 2.1), w latach 2007-2014 m.in. prowadzono działalność profilaktyczną na rzecz dzieci i młodzieży przy realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W celu zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży organizowane były zajęcia pozalekcyjne w szkołach i świetlicach wiejskich. W powyższym zakresie, ze środków budżetu i środków pozabudżetowych, w tym środków unijnych realizowano szereg projektów, m.in. w latach 2005-2006 projekt pn. *Szkoła dla rodziców*, w ramach którego odbył się cykl szkoleń dla grupy młodzieży gimnazjalnej, szkolenie dla rodziców połączone ze wspólnym wyjazdem szkoleniowym do Srebrnej Góry. W roku 2007 realizowano programy pod nazwą: *Szkoła marzeń*, *Turniej czterech szkół*, *Moja mała ojczyzna*. W ramach Działania 9.5 POKL¹⁸ realizowano projekt *Wiejskie szkółki językowe* we wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjum,

- działań na rzecz osób niepełnosprawnych (pkt 2.2) i rozwoju środowiskowych form wspierania osób w podeszłym wieku (pkt 3.1). W ramach zapewnienia dostępu osobom niepełnosprawnym do uczestnictwa w życiu społecznym na terenie Gminy m.in. w ośrodkach zdrowia zlikwidowano bariery architektoniczne. Ponadto osobom

¹⁸ Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

niepełnosprawnym na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności (na ich wniosek) wydawana była Karta Dużej Rodziny, która uprawniała do zniżek przy korzystaniu z infrastruktury transportowej, kulturalnej czy rekreacyjnej na terenie całego kraju.

(dowód: akta kontroli str. 195, 199)

2.3. Zarówno w Statucie Ośrodka, Regulaminie organizacyjnym, jak i Strategii zamieszczone były zapisy określające zadania OPS. W rozdziale *Cel i przedmiot działania* Statutu (§ 6) wskazano zadania własne gminy oraz zadania zlecone gminie dotyczące pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz inne zadania wynikające z przepisów. Do zadań tych m.in. należało: prowadzenie badań oraz dokonywanie analizy i oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, w celu ustalenia rozmiarów potrzeb w tym zakresie w skali rocznej, jak i perspektywicznej. Strategia określała m.in. zadania pracowników socjalnych, w tym m.in. wnioskowanie wypłaty świadczeń z pomocy społecznej, realizacja pracy socjalnej, głównie pod kątem bezpośredniej pracy z podopiecznym (tworzenie indywidualnych planów pracy, prowadzenie osoby podopiecznej) oraz współpraca z innymi podmiotami. Celem pracy socjalnej było udzielanie pomocy materialnej prowadzącej do ekonomicznego usamodzielnienia jednostek i rodzin. W Strategii (w pkt IV *Kierunki transformacji systemu pomocy społecznej w Gminie Lubsza*) wskazano też, że jednym z głównych kierunków działalności jest *Rozwój nowych form pracy socjalnej i Rozwój i wspieranie kształcenia do profesji socjalnych*.

(dowód: akta kontroli str.87, 108-109, 508-520)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo określonych w art. 16b ust. 2 pkt 2 i pkt 3 lit. a, c i d ustawy o pomocy społecznej¹⁹ obligatoryjnych elementów strategii rozwiązywania problemów społecznych, obowiązująca w Gminie Strategia nie została uzupełniona o prognozę zmian w zakresie objętym Strategią oraz nie określono w niej: celów strategicznych projektowanych zmian, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań. Obowiązek opracowania projektu Strategii, a tym samym również projektu jej aktualizacji uwzględniającej zmiany obowiązujących przepisów, zgodnie z § 2 i 5 Statutu oraz § 14 ust. 2 pkt 7 Regulaminu organizacyjnego OPS, nałożono na tą jednostkę. Do dnia kontroli NIK, kierownik OPS, nie wystąpiła do Wójta z projektem zmian w tym dokumencie.

(dowód: akta kontroli str. 94-112, 510)

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że niedokonanie aktualizacji Strategii do obowiązujących przepisów spowodowane było sugestią, że zmiana przepisów określająca zawartość Strategii dotyczy nowo opracowanych strategii, tj. po dniu wejścia w życie nowelizacji ustawy, a nie dokumentów obowiązujących i już uchwalonych przez Radę. Tym bardziej, że ustawodawca jedynie w art. 21 ust.1 ustawy o pomocy społecznej do zadań samorządu województwa wprost przypisał potrzebę aktualizacji strategii...

Stwierdziła ponadto, że (...) w związku z tym, iż tutaj Ośrodek nie posiadał w budżecie wystarczających środków finansowych na zlecenie opracowania tego dokumentu firmie specjalistycznej, strategia została opracowana przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy. W ówczesnym okresie nie mieliśmy doświadczenia, nie było też wielu wzorów, szkoleń ani innych materiałów poglądowych, które byłyby pomocne w opracowaniu tego typu dokumentu. Gminna Strategia zawiera diagnozę środowiska oraz kierunki działania. Nie zawiera

¹⁹ Zmiana, która weszła w życie od 3 maja 2011 r. Art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 81, poz. 440).

natomiast zapisów o monitorowaniu i aktualizacji dokumentu. Opracowując strategię opieraliśmy się na zapisach ustawy o pomocy społecznej. Zarówno ustawa, jak i inne przepisy wykonawcze nie zawierają szczegółowych wytycznych na temat budowy strategii. W ustawie nie określono minimalnych standardów jakie owa strategia winna spełniać, w jakim trybie winna być przyjęta do realizacji i wdrażania, na jaki okres oraz do kiedy należy je opracować. Dopiero ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, ze zm.) o zasadach prowadzenia polityki rozwoju określiła zasady realizacji polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę, tryb współpracy między nimi, instrumenty służące realizacji tej polityki oraz wskazuje źródła ich finansowania. Art. 12a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju opisuje również m.in. co powinna zawierać strategia rozwoju kraju, strategia sektorowa i program operacyjny. Zapisy tej ustawy są bardzo pomocne, jako wskazówka, przy konstruowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych. Nie ma bowiem żadnego innego aktu prawnego, który określałby nawet minimalne standardy dla tej strategii. Przy opracowywaniu strategii na dalsze lata z pewnością będziemy brać pod uwagę wskazówki dot. opracowania strategii.

(dowód: akta kontroli str. 140-141, 361-365)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zauważa, że brak w Strategii wyraźnego wskazania konieczności jej monitorowania i aktualizowania, uniemożliwia (lub co najmniej ogranicza) określenie skuteczności realizacji przyjętych w tym dokumencie zadań, a tym samym dokonanie oceny adekwatności zastosowanych rozwiązań w stosunku do stwierdzonych w diagnozie potrzeb.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

3. Poziom współpracy OPS z podmiotami posiadającymi informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej

Opis stanu
faktycznego

3.1. W kontrolowanych latach Ośrodek udzielił pomocy społecznej 904 osobom, z tego na podstawie wniosku złożonego przez strony 869 (96,1%), a z urzędu dla 35 osób (3,9%). W poszczególnych badanych latach pomocy udzielono:

- w 2012 r. 315 osobom, w tym 14 osobom z urzędu (w wyniku współpracy z innymi podmiotami dwom osobom, a z inicjatywy własnej 12 osobom),
- w 2013 r. 356 osobom, w tym 17 osobom z urzędu (w wyniku współpracy z innymi podmiotami jednej osobie, a z inicjatywy własnej 16 osobom),
- w I półroczu 2014 r. 233 osobom, w tym dla czterech osób z urzędu (z inicjatywy własnej).

Liczba beneficjentów udzielonej pomocy społecznej zawarta w rejestrze (Raport z listy) odpowiadała liczbie beneficjentów wykazanej w sprawozdaniach MPiPS-03 za rok 2012, 2013 i 2014 (I półrocze).

(dowód: akta kontroli str. 166, 215-274, 331-340)

Analiza wybranych losowo 25 spośród 35 decyzji przyznaniu pomocy wydanych z urzędu w okresie objętym kontrolą wykazała, że oprócz decyzji o przyznaniu pomocy wydanych w efekcie współpracy z organizacjami pozarządowymi²⁰ i interwencji instytucji zewnętrznych²¹ Ośrodek przyznawał pomoc osobom, które już otrzymywały stałe zasiłki, a wymagały dodatkowego wsparcia. Osoby te w trakcie wywiadu środowiskowego zostały poinformowane przez pracownika socjalnego o możliwości skorzystania z innych form pomocy (18 beneficjentów). Pracownik

²⁰ Stowarzyszenie Tamowiec Wczoraj, Dziś i Jutro w Tamowcu Wioletta Frankiewicz.

²¹ Pismo Banku Pekao nr ZRO/ML/1403/2012 z 23 sierpnia 2012 r. i pismo z Kancelarii Prezydenta RP z dnia 2 stycznia 2012 r.

socjalny po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego wszczął postępowanie administracyjne, w wyniku którego przydzielana była pomoc w formie zasiłku celowego na zakup posiłków lub żywności, pokrycie kosztów terapii dziecka, dożywianie dzieci, zasiłku okresowego, celowego i specjalnego na zakup opału, specjalnego zasiłku celowego na zakup podręczników szkolnych i przyborów szkolnych, specjalnego zasiłku celowego na leczenie i na odbudowę domu po pożarze oraz zasiłku celowego na zakup wyprawki i łóżeczka dla dziecka. W dwóch przypadkach pracownik socjalny z własnej inicjatywy sprawdzając sytuację rodziny w okresie zimowym wszczął postępowanie o przyznanie pomocy finansowej na zakup opału, a w dwóch innych postępowanie o przedłużenie pomocy w formie schronienia. W jednym przypadku szkoła zwróciła się z informacją do Ośrodka o potrzebie pomocy rodzinie, która została udzielona w formie zasiłku na zakup podręczników i przyborów szkolnych dla dzieci. Ponadto Dom Dziecka w Brzegu zwrócił się o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w celu zbadania sytuacji matki dziecka przebywającego w ww. placówce i udzielenia jej pomocy na zakup żywności.

Badając dokumentację wydawanych decyzji o udzielenie pomocy ustalono, że:

- w aktach poszczególnych spraw znajdowały się dokumenty będące podstawą udzielenia beneficjentom pomocy społecznej, w tym wywiady środowiskowe przeprowadzone przez pracownika socjalnego Ośrodka,
- wywiady sporządzono wg wzorów ustalonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. *w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego*²², a oświadczenia o stanie majątkowym – według wzoru nr 2 do tego rozporządzenia,
- w aktach poddanych badaniu spraw były dokumenty wskazujące na sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową w zakresie ustalonym art. 107 ust. 5b-5c ustawy *o pomocy społecznej*.

(dowód: akta kontroli str. 166-167, 176, 181, 218a-218d, 224, 230-236, 331-339)

3.2. Na podstawie zapisów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Brzegu na lata 2004-2018 przyjętej uchwałą Rady Powiatu Brzeskiego nr XVI/127/2004 z dnia 26 lutego 2004 r. ustalono, że na obszarze powiatu brzeskiego wykazanych zostało 23 organizacji społecznych i pozarządowych, których zakres działania nie był jednak zawsze związany z pomocą społeczną. Ośrodek w okresie objętym kontrolą przy udzielaniu pomocy społecznej współpracował z 16 organizacjami społecznymi i pozarządowymi²³, które odpowiadały kategoriom podmiotów, wskazanych w art. 2 ust. 2 ustawy *o pomocy społecznej*. Współpraca Ośrodka z ww. organizacjami polegała m.in. na przekazywaniu informacji o trudnych sytuacjach życiowych osób i rodzin wymagających wsparcia finansowego i jego udzielaniu. Przykładowo Stowarzyszenie „Tarnowiec Wczoraj, Dziś i Jutro” zgłosiło w 2011 r. dwie osoby wymagające pomocy, w 2012 r. jedną osobę, a w 2013 r. trzy osoby (nowi beneficjenci). Wszystkie osoby uzyskały należną pomoc. W 2014 r. Ośrodek informował Parafialny Zespół Caritas o możliwości dofinansowania najuboższych dzieci w wyjazdach na kolonie letnie, w wyniku czego z takiej pomocy skorzystało ośmioro dzieci (nowi beneficjenci). W wyniku natomiast współpracy Ośrodka z PCK Oddział w Brzegu w 2012 r. i w 2013 r. 10 dzieci szkolnych wymagających wsparcia

²² Dz. U. poz. 712, dalej: rozporządzenie z 2012 r. *w sprawie wywiadu środowiskowego*.

²³ 1. PCK Punkt Opieki nad Chorymi w Brzegu, 2. Fundacja „Makro” na Rzecz Osób Chorych i Niepełnosprawnych w Brzegu, 3. Koło Brzeskie Towarzystwo Pomocy im. Brata Alberta Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Pępicach, 4. Parafialny Zespół CARITAS przy Parafii Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny Andrzeja Matuszek w Lubszy i 5. Stowarzyszenie Tarnowiec Wczoraj, Dziś i Jutro w Tamowcu Wioletta Frankiewicz, 6. Dom Pomocy Społecznej w Grodkowie, 7. Dom Pomocy Społecznej w Strzelcach Opolskich, 8. Dom Pomocy Społecznej w Namysłowie, 9. Dom Pomocy Społecznej w Klisinie, 10. Dom Pomocy Społecznej w Legnickim Polu, 11., Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Brzegu, 12. Dom Dziecka w Skorogoszczy, 13. Poradnią dla Osób Uzależnionych w Brzegu, 14. Brzeskie Stowarzyszenie Chorych SM w Brzegu, 15. Brzeskie Stowarzyszenie Abstynentów TAMA, 16. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brzegu.

(nowi beneficjenci) uzyskało pomoc w formie dofinansowania pobytu na koloniach (250 zł/osobę). Z ww. organizacją Ośrodek współpracował także w zakresie niesienia doraźnej pomocy finansowej i rzeczowej osobom dotkniętym klęskami żywiołowymi, biedą lub innym trudnymi sytuacjami (m.in. w przygotowywaniu paczek świątecznych dla dzieci rodzin wielodzietnych i ubogich). Ośrodek w styczniu 2012 r. zawarł również z Kołem Brzeskim Towarzystwa Pomocy im. Brata Alberta porozumienie *w sprawie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w postaci zapewnienia schronienia osobom bezdomnym i ubogim, dla których gminą właściwą do udzielenia tego rodzaju wsparcia jest Gmina Lubsza*²⁴. W zapisach tego porozumienia zawarto m.in. deklarację Towarzystwa im. Brata Alberta do przyjęcia z obszaru Gminy osób bezdomnych w celu zapewnienia m.in. schronienia, odzieży, środków czystości, pomocy w uzyskaniu brakujących dokumentów, pomocy w uzyskaniu świadczeń z pomocy społecznej. Ośrodek zobowiązał się natomiast do finansowania kosztów takiego pobytu ze środków przeznaczonych na pomoc społeczną (na podstawie tego porozumienia w 2012 r. do schroniska zostały przyjęte trzy osoby, które wcześniej nie były objęte pomocą). Ośrodek na podstawie zawartych w 2007 r. porozumień współpracował także z Domami Pomocy Społecznej (Grodkowie, Strzelcach Opolskich, Namysłowie, Klisinie i Legnickim Polu). W porozumieniach określono m.in. zasady odpłatności Gminy za pobyt osoby z terenu Gminy Lubsza, a także zawarto zapis o wzajemnym zobowiązaniu dokonywania bieżącej weryfikacji sytuacji osoby przebywającej w ww. DPS-ach. Współpraca Ośrodka z Brzeskim Towarzystwem Chorych na SM²⁵ polegała natomiast na kierowaniu osób dotkniętych tą chorobą na terapię w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Brzegu, a także wspólnym organizowaniu półkolonii dla najuboższych dzieci z Gminy.

Z pozostałymi siedmioma z 23 organizacji wyszczególnionych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Ośrodek nie współpracował²⁶, ponieważ działalność tych organizacji ograniczona była do innych gmin niż Gmina Lubsza.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród podopiecznych dwóch spośród siedmiu ww. organizacji wykazały, że beneficjenci działalności tych organizacji (dziewięć osób) byli zorientowani o możliwościach korzystania z pomocy społecznej za pośrednictwem OPS²⁷.

Poza ww. 23 organizacjami na obszarze Gminy funkcjonowały jeszcze inne organizacje społeczne i stowarzyszenia (Ochotnicze Straże Pożarne, Związek Ogrodników, Stowarzyszenie „Odnowa wsi Szydłowice”, Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju wsi Lubsza, Społeczne Towarzystwo Oświatowe w Brzegu), z którymi Ośrodek nie współpracował, gdyż nie zajmowały się one pomocą społeczną.

(dowód: akta kontroli str. 159-182, 596-598)

3.3. W celu oceny jakości, kierunków i zadań w zakresie współpracy Ośrodka z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, o których mowa w art. 2 ust.

²⁴ Dalej: Towarzystwo im. Brata Alberta.

²⁵ Choroba SM tzn. Choroba na Stwardnienie Rozsiane.

²⁶ 1. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Pomóż IM” w Lewinie Brzeskim, 2. Grodkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół w Grodkowie, 3. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Brzegu, 4. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Brzegu, 5. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Żyjmy Razem” w Brzegu, 6. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Tęcza” w Jędrzejowie, 7. Brzeskie Towarzystwo Miłośników Tenisa Stołowego „Szczęśliwa siódemka” w Brzegu.

²⁷ Pięć osób wskazało iż po pomoc należy zgłosić się do MOPS/OPS, pozostałe wskazały na Caritas, PCPR, siedem osób wiedziało jaką pomoc mogą uzyskać, dwie nie wiedziały, cztery osoby wskazały na formę pomocy w postaci dopłat do odzieży, kolonii i zimowisk, dopłatę do opatu, dofinansowanie do mieszkania oraz pomoc specjalistów, pozostałe osoby nie wyraziły opinii, trzy osoby starało się o pomoc, w tym dwie nie otrzymały gdyż przekroczyły dochód na 1 członka rodziny, sześć osób nie starało się o pomoc, gdyż miało wysokie dochody, trzy osoby wiedzę o pomocy uzyskały od znajomych, trzy osoby z Internetu, gazet i innych źródeł, cztery osoby wskazały, że spełniają warunki do udzielenia pomocy, a pięć wskazało, że nie spełnia, trzy osoby wskazały jako przyczynę ubiegania się o pomoc bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę i zdarzenia losowe, a pozostali nie wyrazili opinii.

2 ustawy o pomocy społecznej, przeprowadzono badania ankietowe wśród podopiecznych z pięciu takich jednostek, do których zadań statutowych należą zadania z zakresu pomocy społecznej lub dziedzin pokrewnych.

Badania przeprowadzono wśród 34 osób²⁸, w tym 17 kobiet i 17 mężczyzn, w przedziale wiekowym kobiety 32-56 lat, a mężczyźni 40-65 lat, posiadających wykształcenie: wyższe - dwie osoby, średnie - 11 osób, zawodowe - 13 osób i osiem osób – podstawowe i pozostających bez pracy w przedziale od pół roku do 30 lat.

Osoby ankietowane jako jednostkę, do której należy zwrócić się o pomoc wskazały ośrodek pomocy społecznej, a także starostwo powiatowe, Caritas i Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Brzegu (3 osoby). Z badania wynika, że ankietowani są poinformowani jaką pomoc mogą uzyskać w OPS. Potrafią także wskazać formy pomocy, np.: pomoc finansową w postaci zasiłków okresowych, celowych, mieszkaniowych, zapomóg na opał, energię elektryczną, zakup leków, pomoc specjalistów: psychologa, prawnika (wskazało 24 osoby), pomoc żywnościową (dziewięć osób), a także możliwość uzyskania pomocy rzeczowej (trzy osoby). Na wsparcie psychologiczne rodziny, uzyskanie pomocy w postaci odzieży, obiadów dla dzieci wskazała jedna osoba. Dwadzieścia sześć osób deklarowało, że starało się o uzyskanie pomocy w Ośrodku z czego taką pomoc otrzymało w formie zasiłków celowych stałych (9 osób) i okresowych (11 osób) mieszkaniowych i opłat za pobyt w schronisku (4 osoby). Jako przyczynę korzystania z pomocy społecznej ankietowani w 21 przypadkach wskazali bezrobocie, w dziewięciu niepełnosprawność, w siedmiu bezdomność, w sześciu ubóstwo, w pięciu długotrwałą ciężką chorobę, w dwóch alkoholizm i w jednym potrzebę ochrony macierzyństwa. Osiem osób nie starało się o pomoc społeczną z czego pięć, z powodu przekroczenia dochodu na jednego członka rodziny, jedna uzyskiwała pomoc ze strony rodziny, jedna - we własnym zakresie rozwiązywała swoje potrzeby i ostatnia - posiadała opłacony pobyt w schronisku. Spośród 34 osób ankietowanych 21 osób nie przekroczyło kryterium dochodowego na jednego członka rodziny²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 275-330, 576-595)

3.4. Szczegółowa analiza sprawozdań MPIPS-03 i SKŁ-EMERYT za rok 2012 i 2013 wykazała, że Ośrodek nie udzielał pomocy społecznej m.in. w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, pomocy dla cudzoziemców, czy wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki. Ponadto stwierdzono, że Ośrodek nie udzielał pomocy społecznej w formie zasiłku okresowego kontynuowanego niezależnie od dochodu w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego, pomocy w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych, pokrycia wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym, zasiłków celowych w formie biletu kredytowego i pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie się.

(dowód: akta kontroli str. 237-274b)

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że pomimo zamieszczenia na tablicy ogłoszeń Ośrodka informacji o możliwych formach pomocy, przeprowadzanych wywiadach środowiskowych, podczas których pracownicy socjalni informują osoby ubiegające się o pomoc o wszystkich formach wsparcia, jak też prowadzonych spotkaniach i rozmowach z sołtysami poszczególnych wsi, do Ośrodka nie wpływały wnioski o udzielenie pomocy społecznej m.in. w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, pomocy w zakresie zasiłku

²⁸ Koło Brzeskie Towarzystwo im Brata Alberta Pępice (5 ankietowanych), PCK Punkt Opieki nad Chorymi w Brzegu (5 ankietowanych), Fundacja „Makro” na Rzecz Osób Chorych i Niepełnosprawnych w Brzegu (5 ankietowanych), Parafialny Zespół CARITAS przy Parafii Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny Andrzej Matuszek w Lubszy (5 ankietowanych), Stowarzyszenie Tamowiec Wczoraj, Dziś i Jutro w Tamowcu Wioletta Frankiewicz (5 ankietowanych) oraz dwiema organizacjami z którymi Ośrodek nie współpracował, tj.: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Brzegu (5 ankietowanych) i Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Brzegu (4 ankietowanych).

²⁹ Kryterium dochodowe na jednego członka rodziny nie może przekroczyć 456 zł, a w przypadku osoby samotnej 542 zł.

celowego w formie biletu kredytowego i pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie się. Kontrola wykazała że w okresie kontrolowanym nie podjęto innych działań w celu upublicznienia możliwości pomocy w niewystępujących formach.

(dowód: akta kontroli str. 361, 365-366, 368-382)

Na podstawie informacji Wojewody Opolskiego stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą na obszarze działania Ośrodka nie wystąpiły przypadki zamieszkania cudzoziemców, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a tym samym Ośrodek nie udzielił pomocy takim cudzoziemcom. Z informacji uzyskanej z Powiatowego Urzędu Pracy w Brzegu³⁰ wynika, że nie gromadzi on informacji o osobach, którym przysługiwałaby pomoc społeczna na ekonomiczne usamodzielnienie się w formie zasiłku, pożyczek oraz pomocy w naturze. W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie udzielał pomocy w formie zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie.

(dowód: akta kontroli str. 145-146a)

3.5. Na podstawie otrzymanych informacji PUP, Publicznego Gimnazjum w Kościerzycach, II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich w Sądzie Rejonowym w Brzegu oraz sołtysa wsi Kościerzycy ustalono, że Ośrodek współpracuje z tymi jednostkami. Współpraca ta polega na wymianie informacji dotyczącej sytuacji rodzin z terenu Gminy. W powyższym zakresie dyrektor Gimnazjum stwierdził, że *uzyskane informacje z Ośrodka, przede wszystkim od pracowników socjalnych w bardzo dużym stopniu przyczyniły się do objęcia wskazanych uczniów opieką psychologiczno-pedagogiczną. Bardzo istotnym elementem współpracy były posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.* Wg informacji ww. Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, *w przypadku kiedy było zagrożone bezpieczeństwo i dobro dzieci z rodzin objętych nadzorem pracownicy socjalni informowali kuratorów o tym fakcie w celu podjęcia odpowiednich kroków przez Sąd, natomiast sołtys wsi Kościerzycy Gmina Lubsza, potwierdził, że pracownicy socjalni kontaktują się osobiście lub telefonicznie przekazując lub pozyskując informacje o rodzinach i osobach wymagających wsparcia.*

Ponadto kierownik Ośrodka w ramach współpracy z Brzeskim Centrum Medycznym - Zakładem Opiekuńczo-Lecznym w Brzegu występowała o informację dotyczącą umieszczenia, pobytu i leczenia pacjentów z terenu Gminy Lubsza. Brzeskie Centrum Medyczne przekazywało informacje do Ośrodka o stanie zdrowotnym i możliwościach dalszego pobytu pacjentów w placówce. W ramach natomiast współpracy Ośrodka z Domem Dziecka w Skorogoszczy pracownicy socjalni Ośrodka na prośbę ww. Domu Dziecka przeprowadzali wywiady środowiskowe w rodzinach wychowanków, co wiązało się z wykonywaniem pieczy zastępczej i z tego tytułu opłatami za pobyt.

(dowód: akta kontroli str. 147, 152, 183-187, 357, 609-617)

3.6 Kierownik Ośrodka w sprawie zdiagnozowania i objęcia pomocą społeczną wszystkich osób z terenu Gminy, potrzebujących i jednocześnie spełniających kryteria do udzielenia pomocy społecznej oraz działań i czynności podejmowanych w celu uniknięcia sytuacji ujawnienia drastycznego zdarzenia, powodującego w powszechnej opinii wrażenie braku rozpoznania sytuacji społecznej wyjaśniła, że (...) *W okresie objętym kontrolą zdiagnozowano i objęto pomocą społeczną wszystkie osoby z obszaru działania Ośrodka, które takiej pomocy potrzebowały i które spełniały wymagane kryteria ustawowe w tym zakresie oraz akceptowały taką pomoc. Zdarzały się jednak przypadki, gdzie pracownik socjalny będąc u sołtysa, w środowisku osób dotkniętych ubóstwem, czy bezrobociem pozyskał*

³⁰ Dalej: PUP.

informację o osobach wymagających wsparcia, jednak pomimo wielokrotnych wizyt osoba taka nie wyrażała zgody na przeprowadzenie wywiadu środowiskowego i przyznanie pomocy. Opinię taką opieram na podstawie swojego wieloletniego doświadczenia, jak i doświadczenia części pracowników socjalnych, dobrej znajomości środowiska Gminy, a także właściwej współpracy z sołtysami z terenu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 361-366, 385-389)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że kierownik Ośrodka przed rozpoczęciem niniejszej kontroli nie podjęła działań w celu ustalenia zasadności przygotowania projektu uchwały Rady dotyczącej określenia wysokości oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania i zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie, o której mowa w art. 43 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej, pomimo że zgodnie z § 6 Statutu do zadań Ośrodka należało realizowanie zadań własnych gminy oraz zadań zleconych dotyczących pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i innych zadań wynikających z przepisów szczegółowych.

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że brak takiej uchwały wynika z faktu, że *dotychczas nie wystąpiły przypadki w zakresie tej formy pomocy*. Ponadto wskazała, że PUP w Brzegu udziela dotacji na podjęcie działalności gospodarczej dla osób bezrobotnych, które są korzystniejsze od zasiłku celowego, gdyż nie podlegają zwrotowi.

(dowód: akta kontroli str. 86-89, 420)

Wójt Gminy wyjaśnił natomiast, że zasiłek celowy na ekonomiczne usamodzielnienie się należy do zadań nieobowiązkowych Gminy. Ograniczone możliwości finansowe Gminy Lubsza pozwalają na zaspokojenie jedynie najpilniejszych potrzeb zawartych w katalogu zadań obowiązkowych, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Zadania o podobnym charakterze w formie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej realizowane są przez PUP w Brzegu. W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. PUP udzielił 340 dotacji na podjęcie działalności gospodarczej osobom chcących się usamodzielnić. Ponadto Wójt poinformował, że aby sprostać wymogom ustawowym na najbliższej sesji Rady Gminy wniesie uchwałę w sprawie wysokości oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz zasad zwrotu zasiłku celowego na ekonomiczne usamodzielnienie. Uchwała taka została podjęta w dniu 14 sierpnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 494-497, 549)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Informowanie w BIP o zakresie udzielanej pomocy społecznej

Opis stanu
faktycznego

4.1. Ośrodek jako jednostka organizacyjna Gminy nie prowadził bezpośrednio publikacji na stronie BIP, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, jak również nie posiadał własnej strony internetowej. Od 2010 r. informacje dotyczące działalności pomocy społecznej kierownik Ośrodka przekazywała do publikacji na stronie BIP Urzędu Gminy. Gmina dokonywała agregowania otrzymanych informacji, a Ośrodek był odpowiedzialny za ich treść i aktualizację. Na stronach BIP Urzędu Gminy umieszczone były jedynie ogólne informacje z zakresu udzielania pomocy społecznej. Przeprowadzone oględziny wykazały, że informacje o zadaniach (formach) pomocy społecznej realizowanych przez Ośrodek (wynikających art. 17 i 18 ustawy o pomocy społecznej), sposobach

uzyskania pomocy oraz wymaganych dokumentach zamieszczone zostały na tablicy informacyjnej. Informacje te były one zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami i wewnętrznymi regulacjami.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

Pomimo obowiązku ustalonego w art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. c i pkt 3 lit d ustawy o dostępie do informacji publicznej na stronach BIP nie zamieszczono m.in. informacji kompetencjach Ośrodka, w tym w zakresie form udzielanej pomocy. Przyczyną powyższego według wyjaśnień Kierownik OPS było niedopatrzenie i przeoczenie pracowników Ośrodka. W trakcie niniejszej kontroli Kierownik Ośrodka brakujące informacje przekazała do Urzędu Gminy, który zapewnił ich zamieszczenie na stronie BIP.

(dowód: akta kontroli str. 498-504, 506)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości w badanym obszarze.

Ocena cząstkowa

5. Prawidłowość realizacji obowiązków przez pracowników socjalnych, związanych z identyfikowaniem i monitorowaniem potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej

Opis stanu
faktycznego

5.1. W okresie objętym kontrolą Ośrodek zatrudniał trzech pracowników socjalnych. Na podstawie informacji Wójta Gminy stwierdzono, że Gmina w 2012 r. liczyła 9 120 mieszkańców, a w czerwcu 2014 r. 9 098 mieszkańców. Zgodnie z przepisem art. 110 ust.1 ustawy o pomocy społecznej OPS zatrudnia pracownika socjalnego proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 93, 341)

5.2. Pracownicy socjalni posiadali wykształcenie odpowiadające wymogom art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. dwie osoby posiadały wykształcenie wyższe pedagogiczne na kierunku praca socjalna, a jedna osoba ukończyła Medyczne Studium Zawodowe Wydział Zaoczny Pracowników Socjalnych we Wrocławiu oraz uzyskała dyplom I stopnia specjalizacji z zakresu pracy socjalnej Regionalnej Komisji Egzaminacyjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

(dowód: akta kontroli str. 342, 345-347, 352)

5.3. W ustalonych przez Kierownika Ośrodka zakresach czynności ww. osób, określone zostały m.in. zadania pracownika socjalnego z zakresu pomocy społecznej wynikające z art. 119 ustawy o pomocy społecznej, w tym nałożone zostały obowiązki: pracy socjalnej; dokonywania analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń; udzielania informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy stanowiące przyczynę trudnej sytuacji życiowej; skutecznego posługiwania się przepisami prawa w realizacji tych zadań; pomocy w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspierania w uzyskiwaniu pomocy; udzielania pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej; pobudzania społecznej aktywności i inspirowania działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych; współpracy i współdziałania z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków

negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenia skutków ubóstwa; inicjowania nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowania powołania instytucji świadczących usługi oraz współuczestniczenia w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia. W zakresach tych nie ujmowano zagadnień dotyczących metod dotarcia (monitorowania) do osób wymagających objęcia pomocą społeczną.

(dowód: akta kontroli str. 343-355)

5.4. Opis przedmiotu działania zawarty w Statucie Ośrodka (§ 6) odpowiadał wymogom art. 119 ustawy o pomocy społecznej. Na podstawie badania dokumentacji obejmującej sprawozdania z udzielonych świadczeń, wywiady środowiskowe, informacje dotyczące współdziałania z innymi podmiotami (np. zakładami karnymi, urzędami pracy, podmiotami leczniczymi, organami ścigania, kuratorami sądowymi, placówkami oświatowymi i wychowawczymi, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sołtysami, zespołem interdyscyplinarnym), jak też decyzji o przyznaniu świadczenia stwierdzono, że każdy z pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku wykonywał obowiązki służbowe wynikające z 119 ustawy o pomocy społecznej, a w szczególności służące monitorowaniu sytuacji społecznej osób potrzebujących, które obejmowały:

- pracę socjalną, która skupiała się na motywowaniu do zmiany sytuacji zawodowej osób poprzez ich zarejestrowanie w PUP jako poszukujących pracy lub znalezieniu pracy, na dbałości o czystość i higienę dzieci, motywowaniu do podjęcia leczenia odwykowego. Czynności w tym zakresie dokumentowano w wywiadach środowiskowych oraz kontraktach socjalnych;

(dowód: akta kontroli str. 86, 423-450)

- dokonywanie analiz i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń głównie poprzez: przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, rozmów, obserwacji i dokonywanie ocen zebranego materiału oraz innych informacji dotyczących poszczególnych osób i rodzin; w okresie jesiennym - kontakty ze sołtysami wsi w celu identyfikacji osób bezdomnych, starszych i samotnych, odwiedziny (raz w miesiącu) osób będących potencjalnymi ofiarami przemocy (w uzasadnionych przypadkach Ośrodek zawiadamiał prokuraturę, a w przypadku rodzin zagrożonych przemocą, gdzie wychowywane są małoletnie dzieci oraz w przypadku rodzin niewydolnych - Sąd Rodzinny);

(dowód: akta kontroli str. 423, 451-493)

- pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych, poprzez kierowanie zainteresowanych do grup na terenie miasta Brzeg (na terenie Gminy nie funkcjonowały grupy samopomocowe);

- inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin, poprzez m.in. opracowanie i kolportaż ulotki informacyjnej, dotyczącej instytucji udzielających wsparcia rodzinom w kryzysie, osobom uzależnionym od alkoholu i ofiarom przemocy;

- udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej, poprzez: pomoc osobom potrzebującym przy wypełnianiu dokumentów koniecznych do otrzymania różnych form wsparcia z innych instytucji np. z fundacji „MARKO”, przy wypełnieniu wniosku i zgromadzeniu dokumentacji celem uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności, jak też pomoc w korzystaniu z Portalu internetowego Inforflex, zawierającego

wyjaśnienia i interpretacje z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, prawa pracy, zatrudnienia i spraw emerytalnych;

- łagodzenie skutków ubóstwa; współuczestnictwo w inspirowaniu, opracowaniu, wdrażaniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pracy społecznej ukierunkowanej na podniesienia jakości życia danej społeczności. W tym zakresie pracownicy socjalni realizowali projekt „Program aktywizacji w Gminie Lubsza”, w ramach którego przeszkolono 10 osób niepracujących zawodowo w zakresie grupowego i indywidualnego doradztwa zawodowego, zarządzania budżetem domowym, autoprezentacji i dbania o wizerunek. Ponadto w ramach programu osłonowego „Pomoc Gminy w zakresie dożywiania”, pracownicy socjalni przeprowadzali wywiady środowiskowe wskazując uczniom wymagających takiego wsparcia (w I półroczu 2014 r. z tej formy pomocy skorzystało 10 dzieci - nowych beneficjentów). Ponadto w 2013 r. rozpoczęto realizację programu „Wspieranie Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej”, gdzie pracownicy socjalni wskazali, przy udziale asystenta rodziny, siedem rodzin (19 dzieci) wymagających wsparcia w takiej formie (w 2014 r. wytypowano osiem rodzin, w których było łącznie 15 dzieci);

Ponadto pracownicy OPS posiadali stały kontakt z policją, kuratorami sądowymi, terapeutami uzależnień, członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także innymi podmiotami przywołanymi wcześniej w tym wystąpieniu.

Starszy pracownik socjalny Ośrodka w swych wyjaśnieniach podała, że podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego rozpoznaje sytuację rodzinną, diagnozuje bieżące problemy dotyczące rodziny, wspólnie z członkami rodziny staram się na bieżąco rozwiązać problem lub wskazać sposób jego rozwiązania. W trakcie wywiadu przeprowadzam rozmowy wspierające, rodzina jest informowana o formach wsparcia zgodnych z ustawą o pomocy społecznej oraz o innych instytucjach, które pomagają rodzinie w trudnej sytuacji. W ramach obowiązków współpracujemy z sołtysami wsi, jednostkami oświatowymi tj. szkołami i przedszkolami, służbą zdrowia, które zgłaszają nam informację na temat rodzin będących w potrzebie. Pracownicy socjalni współpracują również ściśle z kuratorami sądowymi i asystentem rodziny (wspólne wizyty u klienta, diagnozowanie potrzeb rodziny, wzajemna pomoc w rozwiązywaniu trudnej sytuacji rodziny, informowanie się o bieżącej sytuacji rodziny). Współpraca obejmuje również działy znajdujące się w OPS, jak również odbywa się pomiędzy pracownikami socjalnymi.

(dowód: akta kontroli str. 343-344, 348-350, 353-355, 738-753, 771-772)

5.5. Z ankiet dwóch pracowników socjalnych wynika, że osoby te nie posiadają wystarczającej ilości czasu, aby realizować zadania związane z pracą socjalną. Przyczyną takiego stanu jest zbyt duża liczba zadań i obowiązków związanych z administracyjną obsługą i potrzebą sporządzania dokumentacji przyznawanych świadczeń, jak również wykonywania innych zadań (np. obsługa kasy Ośrodka, wykonywania zadań wynikających z ustawy o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*). Na powyższe, zdaniem NIK, wpływać może również brak zatrudnienia wymaganej liczby pracowników socjalnych, co opisano w pkt 5.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Ankietowani wykazali, że posiadają należyte przygotowanie do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej (odbywają szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego), w czasie wykonywania swoich obowiązków korzystają ze wsparcia radcy prawnego lub innych osób pracujących w specjalistycznych zawodach.

(dowód: akta kontroli str. 358-361)

5.6. Na podstawie badania wybranych przez kontrolera 15 wywiadów środowiskowych, z tego czterech sporządzonych na wniosek innych podmiotów

ustalono, że pracownicy socjalni przeprowadzili wywiady na zasadach określonych w art. 107 ustawy o pomocy społecznej oraz § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego³¹, według wzoru ustalonego w załączniku nr 1 do tego rozporządzenia. W ramach postępowań, w których przeprowadzono wywiady, wydane zostały decyzje przyznające pomoc.

W treści 12 wywiadów nie było adnotacji dotyczącej przekazania przez pracownika socjalnego informacji o możliwości skorzystania również z innych aktualnie realizowanych programów, np. przeciw wykluczeniom społecznym, przemocy w rodzinie itp.

(dowód: akta kontroli str. 550-553)

Kierownik Ośrodka wyjaśniła m.in., że (...) *W wywiadach środowiskowych nie umieszczano adnotacji o informowaniu beneficjentów o możliwości skorzystania z aktualnie realizowanych programów pomocy społecznej, a jedynie informację o formach pomocy, możliwościach i warunkach korzystania z pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. W praktyce każdy klient jest informowany o możliwościach skorzystania z aktualnie realizowanych programów pomocy. Pracownicy socjalni dokonując zapisów w wywiadach środowiskowych zakwalifikowali te programy do katalogu świadczeń wynikających z ustawy. Ponadto na tablicy ogłoszeń tu. Ośrodka zostały umieszczone informacje o treści „Jeśli znalazłeś się w trudnej sytuacji i nie jesteś w stanie sam jej przezwyciężyć zgłoś się do pracownika socjalnego tutejszego Ośrodka. Pracownik socjalny po ustaleniu Twojej sytuacji udzieli Ci wsparcia materialnego (zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej oraz innymi programami pomocy) lub porady socjalnej w zakresie możliwości rozwiązywania Twoich problemów przez inne instytucje”.*

(dowód: akta kontroli str. 634, 636)

5.7. System nadzoru i jakości wykonywania obowiązków przez pracowników OPS, w tym pracowników socjalnych, ustalony został w Regulaminie organizacyjnym³² i zarządzeniu Nr OPS.KR.0032-10/10 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie regulaminu kontroli wewnętrznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubszy. Zgodnie z ww. Regulaminem bezpośrednim przełożonym pracowników socjalnych był kierownik Ośrodka. W Regulaminie organizacyjnym (§ 7) ustalono m.in., że podstawowe obowiązki realizacji zadań Ośrodka, w tym *nadzorowanie organizacji pracy Ośrodka i realizacji jego zadań, koordynowanie działalności samodzielnych stanowisk w tym pracowników socjalnych i przeprowadzanie kontroli wewnętrznej* należą do kierownika Ośrodka.

Zgodnie z ww. zarządzeniem, kierownik Ośrodka w latach 2012 i 2013 przeprowadził kontrolę prawidłowości realizacji zadań wszystkich pracowników socjalnych (łącznie sześć kontroli, które obejmowały losowo wybraną dokumentację od sześciu do ośmiu beneficjentów pomocy społecznej). W wyniku tych kontroli skierowane zostały zalecenia do pracowników socjalnych dotyczące m.in. dokładnego precyzowania wykonywanej pracy socjalnej, przestrzegania terminów sporządzania wywiadów alimentacyjnych u osób pobierających zasiłki stałe z pomocy społecznej i dalszego kontynuowania pracy socjalnej z klientami.

(dowód: akta kontroli str. 507-544)

5.8. W OPS nie było dokumentów wskazujących na działania podjęte, w związku z wejściem w życie w dniu 31 grudnia 2013 r., art. 121a ust. 1 ustawy o pomocy

³¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 712.

³² Zarządzenie Nr OPS.KR.0032-4/10 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy z dnia 01 czerwca 2010 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy wraz z późniejszymi zmianami.

społecznej dotyczącego prawa pracownika socjalnego do korzystania z poradnictwa prowadzonego przez superwizorów pracy socjalnej.

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że (...) W dniu 21 marca 2014 r. MPiPS przygotowało projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie superwizji pracy socjalnej. Zawarte w projekcie rozwiązania mają na celu określenie standardu superwizji pracy socjalnej w Polsce i ujednoczenie zasad jej prowadzenia w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej i innych podmiotach zatrudniających pracowników socjalnych oraz wprowadzenie jednolitego sposobu szkolenia superwizjerów pracy socjalnej i zasad zdobywania certyfikatu superwizjera. W dniu 18 lipca 2014 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu zwrócił się do ośrodków pomocy społecznej z prośbą o przedstawienie propozycji szkoleń dla pracowników. Ośrodek zaznaczył potrzebę szkolenia z zakresu superwizjera pracy socjalnej 3 pracowników socjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 545-548)

5.9. Z przeprowadzonego wśród 20³³ beneficjentów pomocy społecznej anonimowego badania ankietowego dotyczącego pracy socjalnej wynika, że wszyscy ankietowani wyrażali zadowolenie z jakości pracy socjalnej wykonywanej przez pracownika Ośrodka (uznali, że byli traktowani w sposób uprzejmy). Tylko jedna osoba wskazała, że pracownik OPS poświęcał jej za mało czasu. Wśród 20 ankietowanych 19 osób (95%) potwierdziło, że pracownik przedstawił im możliwe formy pomocy społecznej, a 17 osób (85%), że byli informowani o możliwościach uczestnictwa w programach osłonowych, przeciw wykluczeniu społecznemu bądź w programach aktywności lokalnej. Z ww. grupy 15 osób (75%) ogólnie oceniło, iż otrzymana z Ośrodka pomoc przyczyniła się do poprawy ich sytuacji życiowej.

(dowód: akta kontroli str. 554-575)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

W art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ustalono obowiązek zatrudnienia w OPS pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców. W kontrolowanym okresie Ośrodek zatrudniał trzech pracowników socjalnych, pomimo że liczba mieszkańców, wg stanu na 31 grudnia 2013 r. wynosiła 9 142 osoby, a w lipcu 2014 r. 8 917 osób.

W związku z powyższym zatrudnienie pracowników socjalnych było niższe od wymaganego. Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że z uwagi na brak środków w budżecie nie jestem w stanie zapewnić kadry zgodnie z zapisami art. 110 ust. 11 wyżej cytowanej ustawy. Rokrocznie w okresie przygotowywania projektu budżetu składane są wnioski (pismo nr. OPS.KR.3010.38.2011 z dnia 20.12.2011 r.) lub prowadzone są rozmowy z Wójtem Gminy o zwiększenie budżetu tak, aby spełnić wymogi organizacyjne nałożone przez ustawodawcę. Ponadto rokrocznie w ocenie zasobów pomocy społecznej zawierany jest wniosek o uzupełnienie kadry Ośrodka o dodatkowego pracownika socjalnego. Jednakże z uwagi na trudną sytuację materialną gminy wniosek nie jest uwzględniany.

(dowód: akta kontroli str. 140, 142, 187)

Wójt Gminy wyjaśnił, że powodem mniejszego zatrudnienia pracowników socjalnych w Ośrodku są ograniczenia finansowe wynikające z podjętej przez Radę Gminy uchwały o obniżeniu stawek podatku rolnego na rok 2014, pomimo dwukrotnego występowania do Rady o jego podwyższenie. Ośrodek mimo trudności kadrowych wykonywał swoje obowiązki w sposób profesjonalny, co było możliwe dzięki zatrudnieniu doświadczonej kadry pracowników. Z analiz wykonania budżetu Gminy

³³ 13 kobiet i 7 mężczyzn. Osoby w przedziale wiekowym 27-69 lat (średnia wieku 48 lat).

za lata 2007-2014 wynika, iż Gmina Lubsza rokrocznie zwiększa kwotę dotacji w rozdziale 85219 - *utrzymanie ośrodka*, natomiast procentowy udział Wojewody Opolskiego corocznie spada (w roku 2007 wynosił 49%, a w roku 2014 już tylko 24%).

(dowód: akta kontroli str. 187a-189)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

6. Działania, w tym nieobowiązkowe, podejmowane przez OPS służące ujawnieniu potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej

Opis stanu faktycznego

6.1. W Ośrodku w badanym okresie nie ustalono w formie dokumentu działań lub/i sposobów wykorzystywanych przez pracowników socjalnych, m.in. służących wyszukiwaniu osób mających trudności z ujawnieniem swoich potrzeb, możliwych do zaspokojenia w ramach zadań pomocy społecznej, bądź regulujących (uzupełniających) sposoby postępowania z osobami już ujawnionymi. Ponadto nie było dokumentów wskazujących, że pracownicy socjalni występowali z propozycjami opracowania dokumentów w wymienionym zakresie.

Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że (...) Pracownicy socjalni Ośrodka w celu zaspokojenia potrzeb osobom mającym trudności z ich ujawnieniem, a możliwych do zaspokojenia przez pomoc społeczną ściśle współpracują z 21 sołtysami z Gminy Lubsza podczas regularnych wizyt w danym środowisku. Wówczas to sołtysi, którzy znają sytuację mieszkańców danego sołectwa przekazują swoje niepokojące uwagi i spostrzeżenia mieszkańców wymagających zainteresowania pracownika socjalnego. Rokrocznie w okresie jesiennym pracownicy socjalni obowiązkowo kontaktują się z sołtysami w celu szczegółowej diagnozy osób bezdomnych, starszych, samotnych sporządzając z tych rozmów adnotacje urzędowe. Podczas wizyt w środowisku i przeprowadzanych wywiadów środowiskowych i rozmów z klientami pracownicy socjalni pozyskują informację o innych osobach potrzebujących pomocy do których docierają i proponują złożenie wniosku o pomoc. Nie zawsze jednak oferowana pomoc była przyjmowana. Pomimo odmowy przyjęcia pomocy pracownicy socjalni trudną sytuację tych osób monitorują i podejmują kolejne próby udzielenia wsparcia. Kolejnym sposobem wyszukiwania osób potrzebujących pomocy to systematyczne informowanie dyrektorów szkół z terenu Gminy Lubsza o możliwościach skorzystania przez dzieci szkolne z pomocy w formie posiłków. W lutym 2014 r. Rada Gminy podjęła uchwałę o wprowadzeniu wieloletniego programu osłonowego na lata 2014-2020 w zakresie dożywiania dzieci ze szkół i przedszkoli.

(dowód: akta kontroli str. 634-637, 737)

6.2. Wójt Gminy Lubsza w dniu 29 kwietnia 2011 r. powołał zarządzeniem nr WG.005-49/11 Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Lubsza³⁴. W kwietniu 2011 r. Gmina zawarła z podmiotami wchodzącymi w skład Zespołu porozumienia³⁵, na mocy których realizowano zadania określone w Regulaminie Zespołu³⁶. Do zadań Zespołu należało: diagnozowanie problemów przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie

³⁴ Dalej: Zespół, którego skład zmieniono zarządzeniem Wójta nr WG.0050.56.2014 z dnia 13.05.2014 r.,

³⁵ Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubszy, Stowarzyszeniem na Rzecz Budowy Sali Gimnastycznej przy Publicznej Szkole Podstawowej w Mąkoszycach, Zespole Szkolno-Przedszkolny w Czepielowicach, Komendą Powiatową w Brzegu, Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w „ARS-MED” w Lubszy, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubszy.

³⁶ Zarządzenie Wójta nr WG.0050.70.2014 z dnia 12 czerwca 2014 r.

zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań i prowadzenie szerokiej akcji medialnej dotyczącej uprawnień pokrzywdzonych, jak i podejmowanych w tym zakresie działań. W ramach działań określonych w priorytetowych kierunkach Strategii, Gmina podjęła inicjatywę powstania na szczeblu powiatu brzeskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Podjęta przez Gminę inicjatywa powstania Ośrodka Interwencji Kryzysowej nie znalazła poparcia pozostałych gmin, co przedstawiono w pkt 2.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 636-639)

6.3. W okresie objętym kontrolą Ośrodek pozyskał i wykorzystał 17 informacji od 11 innych podmiotów (instytucji)³⁷, które dotyczyły sytuacji materialnej 21 rodzin. Po uzyskaniu tych informacji pracownicy socjalni szczegółowo zdiagnozowali sytuację zgłoszonych rodzin i ustalili, że 15 rodzin wymagało udzielenia pomocy³⁸, a sytuacja materialna sześciu pozostałych była dobra, co nie uzasadniało przyznania pomocy. Jedna rodzina monitorowana była w ramach Niebiskiej Karty.

(dowód: akta kontroli str. 671-673)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W powyższym zakresie NIK zwraca uwagę, na ograniczony zakres pomiotów, od których OPS pozyskiwał informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. W dokumentacji tej jednostki brak było dowodów potwierdzających współdziałanie np. zespołami ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności, podmiotami prowadzącymi turnusy rehabilitacyjne czy z Oddziałem PFRON w Opolu.

Opis stanu faktycznego

6.4. Stosownie do przepisu art. 50 ust. 2 i 3 ustawy *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* Kierownik Ośrodka w dniu 31 maja 2012 r. zawarł z PUP w Brzegu porozumienie, którego celem było zapewnienie sprawnej wymiany informacji dotyczącej osób bezrobotnych, zarejestrowanych w PUP i korzystających jednocześnie z pomocy Ośrodka. Wobec takich osób podejmowane były działania w celu ich aktywizacji zawodowej, współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki³⁹. Ponadto Ośrodek w dniu 2 grudnia 2013 r. zawarł z PUP umowę w sprawie udostępniania danych osobowych, na mocy której strony zobowiązały się do partnerskiej współpracy przy korzystaniu z systemu SEPI⁴⁰ w zakresie przekazywania informacji dotyczących beneficjentów obszaru rynku pracy i pomocy społecznej na poziomie powiatu. Ponadto Ośrodek zawarł porozumienia z Domami Pomocy Społecznej w Grodkowie, Strzelcach Opolskich, Namysłowie, Klisinie i Legnickim Polu, a także z Kołem Brzeskim Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, co opisano w pkt 3.2. niniejszego wystąpienia, jak też porozumienia z podmiotami wchodzącymi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Lubsza, co opisano w pkt 6.2 tego wystąpienia. Zawarte w tym zakresie porozumienia były realizowane. I tak przykładowo, na

³⁷ Sąd Rejonowy w Brzegu, III Wydział Rodzinny i Nieletnich (osiem informacji), Zespół Szkół Specjalnych (dwie informacje), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzegu, Bank PKO w Warszawie, Dom Dziecka w Skorogoszczu, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czepielowicach, Zespół Placówek Resocjalizacyjno-Socjoterapeutycznych w Oławie, Pielęgniarki Położnej Rodzinnej, Kancelaria Prezydenta RP (po jednej informacji).

³⁸ Jeden przypadek dotyczył nowego beneficjenta, którego zgłosił Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czepielowicach (stosowanie przemocy fizycznej wobec rodziny), a pozostałe 14 przypadków dotyczyło osób już korzystających ze świadczeń.

³⁹ Dalej: EFS.

⁴⁰ Samorządowa Elektroniczna Platforma Informacyjna.

podstawie porozumień z DPS w 2013 r. monitorowana była sytuacja pięciu osób umieszczonych tych domach w latach poprzednich, a dodatkowo zapewniono miejsce dla jednej nowej osoby, w ośrodku prowadzonym przez Koło Brzeskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Pępicach w 2012 r. umieszczono jednego nowego beneficjenta, a następnie monitorowano jego sytuację, natomiast w ramach współpracy z PUP zapewniono aktywizację 10 osób, w tym siedmiu bezrobotnych.

(dowód: akta kontroli str. 169-172, 639, 659-670, 674-677, 728-736)

6.5. W okresie objętym kontrolą pracownicy socjalni oraz kierownik Ośrodka brali udział w 16 różnego rodzaju szkoleniach i warsztatach podnoszących kwalifikacje i umiejętności w zakresie udzielanej pomocy społecznej. Udział w nich brali także pracownicy innych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz instytucji i stowarzyszeń, co umożliwiała wymianę informacji i doświadczeń z zakresu pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 678-696)

6.6. Promocja realizowanych przez OPS form pomocy społecznej prowadzona była głównie poprzez informacje zamieszczone na tablicy ogłoszeń, a po usunięciu stwierdzonych przez NIK nieprawidłowości, również na stronie internetowej BIP. Ponadto kierownik Ośrodka wskazała, że informację o udzielanej pomocy była zamieszczana w sposób zwyczajowo przyjęty na tablicach ogłoszeń usytuowanych w wioskach z terenu Gminy Lubsza. Kierownik wyjaśniła również, że brak promocji w mediach (prasie, telewizji czy Internecie) spowodowany jest *głównie brakiem środków finansowych na zatrudnienie osoby zajmującej się taką promocją. Pracownicy socjalni oprócz zadań ustawowych w zakresie pomocy społecznej zajmują się innymi zadaniami Ośrodka. Zlecenie pracownikom socjalnym dodatkowych zadań związanych z promocją spowodowałoby obniżenie jakości pracy socjalnej.*

(dowód: akta kontroli str. 634-642, 727)

6.7. Ośrodek w okresie objętym kontrolą uczestniczył we sześciu programach i projektach (w tym m.in. przeciw wykluczeniu społecznemu osób będących w trudnej sytuacji życiowej), o organizacji których uzyskał informację ze źródeł zewnętrznych. Jak ustalono, informacja o dwóch programach została zamieszczona na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, o trzech innych projektach informację przekazał Wojewódzki Urząd Pracy (2) lub Urząd Wojewódzki (1), a ostatni z programów Ośrodek realizował w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi uprawnionymi do korzystania z pomocy Banku Żywności). I tak:

- w latach 2009-2012 realizowano ze środków EFS systemowy projekt „Program aktywizacji w Gminie Lubsza”⁴¹. W 2012 r. w ramach tego projektu przeszkolono 10 osób niepracujących zawodowo w zakresie grupowego i indywidualnego doradztwa zawodowego, a także w zakresie zarządzania budżetem domowym oraz dbania o wizerunek i sztuki autoprezentacji. Z tej formy pomocy skorzystali beneficjenci, którzy wcześniej korzystali z innych form pomocy;

- w lutym 2014 r. rozpoczęto realizację projektu „Powrót do zatrudnienia”⁴², w ramach którego dotychczas zawarto jedną umowę z beneficjentem (osobą nie objętą wcześniej pomocą z OPS) na świadczenie usług przez dziennego opiekuna nad dzieckiem w czasie ustalonym z rodzicami dziecka;

- w lutym 2014 r. Rada Gminy przyjęła na lata 2014-2020 program osłonowy „Pomoc Gminy w zakresie dożywiania”⁴³, który dotyczy dożywiania dzieci szkolnych i jest realizowany przez Ośrodek. W ramach tego programu w I półroczu 2014 r. po

⁴¹ Uchwała Nr XXXIV/232/2009 Rady Gminy Lubsza z dnia 23 kwietnia 2009 r.

⁴² Uchwała Nr XLIII/300/2014 Rady Gminy Lubsza z dnia 20 lutego 2014 r.

⁴³ Uchwała Nr XLIII/307/2014 Rady Gminy Lubsza z dnia 20 lutego 2014 r.

przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego z tej formy pomocy skorzystało 10 dzieci, które wcześniej nie korzystały z pomocy OPS;

- w czerwcu 2014 r. na terenie Gminy rozpoczęto realizację programu „Karta Dużej Rodziny” wynikającego z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. *w sprawie szczegółowych warunków rządowego programu dla rodzin wielodzietnych*⁴⁴. W tym zakresie Wójt Gminy wydał stosowne zarządzenie upoważniające Kierownika Ośrodka do przyznawania Karty Dużej Rodziny⁴⁵;

- w 2013 r. rozpoczęto realizację programu „Wspieranie Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej”, w ramach którego Urząd Gminy zawarł z Wojewodą Opolskim w 2013 r. i 2014 r. umowy na dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystenta rodziny, który w 2013 r. zajmował się opieką siedmiu rodzin (19 dzieci), a w I półroczu 2014 r. opieką ośmiu rodzin (15 dzieci). W ramach świadczonej pomocy rodzinie asystent podejmował działania mające zwrócić uwagę rodziców na potrzebę przygotowania dzieci do szkoły, zapewnienia pomocy w nauce, dbania o higienę dzieci, a także służące poprawie komunikowania się rodziców z dziećmi oraz wzmocnieniu motywacji rodziców do kontynuowania terapii;

- Ośrodek w ramach Programu Pomocy Najbardziej Potrzebującym PEAD współpracował z organizacjami pozarządowymi, charytatywnymi udzielającymi pomocy żywnościowej poprzez kierowanie osób najuboższych do ww. organizacji oraz udzielanie pomocy w wypełnieniu i gromadzeniu niezbędnych dokumentów koniecznych do takiej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 634-641, 738-753)

6.8. W Ośrodku nie opracowano procedur określających sposób współpracy, m.in. z podmiotami leczniczymi, schroniskami, szkołami i przedszkolami, administracjami osiedli, kościołami czy związkami wyznaniowymi, mający na celu rozpoznanie sytuacji społecznej osób wymagających wsparcia. Kierownik Ośrodka, zarządzeniem z dnia 3 grudnia 2013 r. wprowadziła natomiast *procedury postępowania w przypadku konieczności zastosowania art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*⁴⁶. Procedury te dotyczyły współpracy m.in. z policją, w przypadkach zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie⁴⁷. Starszy pracownik socjalny Ośrodka wyjaśniła, że *Współpraca Ośrodka z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołem, szkołami, ośrodkami zdrowia, schroniskami, domami dziecka, sołtysami wsi i innymi podmiotami mającymi na celu m.in. rozpoznanie sytuacji społecznej osób wymagających wsparcia, oparta jest przede wszystkim na wzajemnych porozumieniach, gdzie określony jest sposób postępowania, a także na wzajemnych wieloletnich dobrych doświadczeniach, wypracowanych praktykach np. z sołtysami wsi i dlatego naszym zdaniem w Ośrodku nie ma konieczności opracowywania dodatkowych reguł czy procedur postępowania przy identyfikowaniu osób potrzebujących i udzielaniu im wsparcia.*

(dowód: akta kontroli str. 754-767)

6.9. Pracownicy Ośrodka nie podejmowali specjalnych działań związanych z identyfikowaniem nowych beneficjentów pomocy społecznej skierowanych do innych ośrodków pomocy społecznej realizujących zadania pomocy społecznej. Informacje o realizowanych zadaniach przez OPS podawane były, w ograniczonym zakresie w BIP (wymagane informacje zostały uzupełnione w trakcie kontroli) oraz na tablicy ogłoszeń.

⁴⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 755.

⁴⁵ Zarządzenie Nr WG.0050.71.2014 z dnia 16 czerwca 2014 r.

⁴⁶ Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.

⁴⁷ Do czasu zakończenia kontroli na obszarze działania Ośrodka nie wystąpiły okoliczności wymuszające zastosowania tego zarządzenia.

Starszy pracownik socjalny Ośrodka wyjaśniła, że *pracownicy socjalni i kierownik Ośrodka uczestniczą corocznie w wielu szkoleniach, gdzie spotkają się z kolegami z innych ośrodków i tam następuje bardzo wymiana doświadczeń i tzw. dobrych praktyk, które można wykorzystywać na swoim terenie.*

(dowód: akta kontroli str. 766-767)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

7. Realizacja wniosków pokontrolnych

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowanym Ośrodku Najwyższa Izba Kontroli nie przeprowadzała kontroli:

- P/13/110 *Zatrudnienie socjalne jako instrument działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,*
- P/13/102 *Realizacja kontraktów socjalnych przez miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej.*

(dowód: akta kontroli str. 767-768)

Ocena cząstkowa

Z uwagi na wskazany powyżej brak uprzednich kontroli OPS, odstąpiono od dokonywania oceny w tym obszarze.

8. Skargi z zakresu identyfikowania i monitorowania sytuacji społecznej

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowanym Ośrodku oraz Urzędzie Gminy Lubsza nie odnotowano skarg oraz interwencji parlamentarzystów związanych z identyfikowaniem i monitorowaniem sytuacji społecznej w kontrolowanym okresie.

(dowód: akta kontroli str. 769-770, 774-775)

Ocena cząstkowa

Z uwagi na wskazany powyżej brak skarg, odstąpiono od dokonywania oceny w tym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁹, wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu opracowania projektu dokumentu pn. *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* z uwzględnieniem zasad ustalonych w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej oraz przekazanie go do uchwalenia przez organy Gminy.
2. Podjęcie działań zmierzających do zapewnienia zgodności stanu zatrudnienia pracowników socjalnych z wymaganiami art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej.

⁴⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

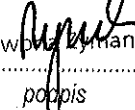
Opole, 30 września 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Kontroler
Andrzej Borowski
Doradca techniczny

-----
podpis

DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu

-----
podpis